

Art. 10.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.²¹) wprowadza się następujące zmiany:

²¹. Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 175, poz. 1462, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600, z 2008 r. Nr 180, poz. 1112, z 2010 r. Nr 106, poz. 672 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432 i Nr 171, poz. 1016

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 3.

Przez użyte w ustawie określenia należy rozumieć:

- 1) **usługi turystyczne - usługi przewodnickie**, usługi hotelarskie oraz wszystkie inne usługi świadczone turystom lub odwiedzającym;
- 2) impreza turystyczna - co najmniej dwie usługi turystyczne tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu;
- 3) wycieczka - rodzaj imprezy turystycznej, której program obejmuje zmianę miejsca pobytu jej uczestników;
- 4) organizowanie imprez turystycznych - przygotowywanie lub oferowanie, a także realizacja imprez turystycznych;
- 5) organizator turystyki - przedsiębiorca organizujący imprezę turystyczną;
- 6) pośrednik turystyczny - przedsiębiorca, którego działalność polega na wykonywaniu, na zlecenie klienta, czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych;
- 7) agent turystyczny - przedsiębiorca, którego działalność polega na stałym pośredniczeniu w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych na rzecz organizatorów turystyki posiadających zezwolenia w kraju lub na rzecz innych usługodawców posiadających siedzibę w kraju;
 - 7a) **przewodnik turystyczny** - osobę zawodowo oprowadzającą turystów lub odwiedzających po wybranych obszarach, miejscowościach i obiektach, udzielającą o nich fachowej informacji oraz sprawującą nad turystami lub odwiedzającymi opiekę w zakresie wynikającym z umowy;
 - 7b) **pilot wycieczek** - osobę towarzyszącą, w imieniu organizatora turystyki, uczestnikom imprezy turystycznej, sprawującą opiekę nad nimi i czuwającą nad sposobem wykonania na ich rzecz usług oraz przekazującą podstawowe informacje, dotyczące odwiedzanego kraju i miejsca;
- 8) usługi hotelarskie - krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie, w obrębie obiektu, usług z tym związanych;
- 9) turysta - osobę, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu na okres nieprzekraczający 12 miesięcy, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości i która korzysta z noclegu przynajmniej przez jedną noc;
- 10) odwiedzający - osobę, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości oraz niekorzystającą z noclegu;
- 11) klient - osobę, która zamierza zawrzeć lub zawarła umowę o świadczenie usług turystycznych na swoją rzecz lub na rzecz innej osoby, a zawarcie tej umowy nie stanowi przedmiotu jej działalności gospodarczej, jak i osobę, na rzecz której umowa została zawarta, a także osobę, której przekazano prawo do korzystania z usług turystycznych objętych uprzednio zawartą umową;
- 12) (uchylony);
- 13) (uchylony);
- 14) przedsiębiorca - przedsiębiorcę i przedsiębiorcę zagranicznego w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz. 1807);
- 15) ~~UIAGM – Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Przewodników Górskich UIAGM/TVBV/IFMGA, skupiającą i weryfikującą narodowe stowarzyszenia przewodników wysokogórskich całego świata.~~

Rozdział 4

Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek

Art. 20.

1. ~~Przewodnikiem turystycznym lub pilotem wycieczek może być osoba, która posiada uprawnienia określone ustawą~~
2. Do zadań przewodnika turystycznego należy oprowadzanie turystów lub odwiedzających, udzielanie fachowej i aktualnej informacji o kraju, odwiedzanych miejscowościach, obszarach i obiektach, sprawowanie opieki nad turystami lub odwiedzającymi w zakresie wynikającym z umowy, a podczas prowadzenia turystów w górach troska o ich bezpieczeństwo w szczególności podczas wyjść wymagających odpowiednich technik i specjalistycznego sprzętu.
3. Do zadań pilota wycieczek należy czuwanie, w imieniu organizatora turystyki, nad sposobem świadczenia usług na rzecz klientów, przyjmowanie od nich zgłoszeń dotyczących związanych z tym uchybień, sprawowanie nad klientami opieki w zakresie wynikającym z umowy, wskazywanie lokalnych atrakcji oraz przekazywanie podstawowych informacji dotyczących odwiedzanego kraju i miejsca.
4. (uchylony).
5. (uchylony).
6. (uchylony).
7. Sprawowanie opieki, o której mowa w ust. 2 i 3, nie zastępuje obowiązku wykonywania opieki przez osoby do tego zobowiązane z innego tytułu.

Art. 21.

1. Przewodnicy turystyczni otrzymują uprawnienia następujących rodzajów **Zadania przewodników turystycznych wykonują:**
 - 1) ~~przewodników górskich~~ **przewodnicy górscy** dla określonych obszarów górskich;
 - 1a. Wykonywanie zadań przewodnika górskiego dla określonego obszaru górskiego wymaga posiadania uprawnień określonych ustawą.
 - 1b. Uprawnienia przewodnika górskiego dla określonego obszaru górskiego otrzymuje osoba, która:
 - 1) ukończyła 18 lat;
 - 2) nie była karana za przestępstwo umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek;
 - 3) posiada wykształcenie średnie;
 - 4) odbyła szkolenie teoretyczne i praktyczne dla określonego obszaru górskiego oraz zdała egzamin na przewodnika górskiego, z zastrzeżeniem art. 22a ust. 2.”,
 - 2) ~~przewodników miejskich~~ **przewodnicy miejscy** dla poszczególnych miast;
 - 3) ~~przewodników terenowych~~ **przewodnicy terenowi** dla poszczególnych województw, powiatów, gmin, a także regionów oraz tras turystycznych;
 - 4) międzynarodowych przewodników wysokogórskich, których uprawnienia nie są ograniczone terytorialnie.
2. Uprawnienia przewodników górskich dzielą się na trzy klasy w zależności od stopnia trudności tras i wycieczek.
3. Uprawnienia przewodnika terenowego obejmują również miasta położone w obrębie województwa lub regionu.
4. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, może określić wykaz miast, w których wykonywanie zadań przewodnika turystycznego wymaga posiadania uprawnień przewodnika miejskiego, uwzględniając szczególne walory turystyczne tych miast.
5. Uprawnienia międzynarodowych przewodników wysokogórskich obejmują prowadzenie i szkolenie turystów podczas wyjść wspinaczkowych i alpinistycznych oraz zjazdów narciarskich i snowboardowych w szczególności poza zorganizowanymi terenami turystycznymi i narciarskimi, a także podczas pokonywania stromych koryt rwących potoków górskich i wodospadów przy użyciu technik alpinistycznych bez sprzętu pływającego (canyoning).
6. Obeokrajowcy legitymujący się certyfikatem UIAGM mogą okazjonalnie wykonywać zadania międzynarodowego przewodnika wysokogórskiego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, na rzecz turystów, którym towarzyszą w przyjeździe.
7. Do okazjonalnego wykonywania zadań międzynarodowego przewodnika wysokogórskiego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przez obeokrajowców, o którym mowa w ust. 6, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału III ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394) z wyłączeniem obowiązku przedkładania właściwemu organowi pisemnych oświadczeń o zamiarze świadczenia usługi transgranicznej, o których mowa w art. 30 tej ustawy.

Art. 22.

Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek otrzymuje **Przewodnikiem miejskim lub terenowym lub pilotem wycieczek może być** osoba, która:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) ukończyła szkołę średnią; **nie była karana za przestępstwo umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek;**
- 3) posiada stan zdrowia umożliwiający wykonywanie zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek; **posiada wykształcenie średnie**
- 4) nie była karana za przestępstwa umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek;
- 5) odbyła szkolenie teoretyczne i praktyczne oraz zdała egzamin na przewodnika turystycznego lub na pilota wycieczek, z zastrzeżeniem art. 22a.

Art. 22a.

1. Osoby wymienione w art. 49 ust. 1, które nie potwierdziły posiadanych uprawnień w terminie określonym w art. 49 ust. 2, dopuszcza się odpowiednio do egzaminu na przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek bez konieczności odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego.
2. Osoby posiadające uprawnienia przewodnika turystycznego **górskiego** dopuszcza się do egzaminu umożliwiającego uzyskanie uprawnień obejmujących dodatkowy zakres terytorialny **obszar** bez konieczności odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego.
3. Osoby legitymujące się certyfikatem UIAGM spełniają wymagania określone w art. 22 pkt 5 dla międzynarodowych przewodników wysokogórskich.

Art. 23.

1. Osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek podlega badaniom lekarskim wstępnym, a osoba posiadająca takie uprawnienia — badaniom okresowym, w trybie i zakresie określonych w przepisach o badaniach lekarskich pracowników.
2. (uchylony).

Art. 24.

1. Szkolenie, o którym mowa w art. 22 pkt 5, mogą prowadzić osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne, które uzyskają wpis **Wykonywanie działalności w zakresie szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich wymaga uzyskania wpisu do rejestru organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek górskich**, zwanego dalej „rejestrem organizatorów szkoleń”, prowadzonego przez marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby fizycznej lub siedzibę jednostki organizacyjnej wnioskującej o wpis do rejestru organizatorów szkoleń, a w wypadku osób

fizycznych posiadających miejsce zamieszkania lub jednostek organizacyjnych posiadających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) — strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, prowadzonego przez marszałka województwa wybranego przez wnioskodawcę.

Ia. Wpisu do rejestru organizatorów szkoleń marszałek województwa dokonuje na wniosek organizatora szkolenia.

Ib. Wniosek o wpis do rejestru organizatorów szkoleń składa się do marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby fizycznej albo siedzibę jednostki organizacyjnej wnioskującej o wpis do rejestru organizatorów szkoleń, a w przypadku osoby fizycznej posiadającej miejsce zamieszkania i jednostki organizacyjnej posiadającej siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej - do marszałka województwa wybranego przez wnioskodawcę.

2. Wpis do rejestru organizatorów szkoleń może dotyczyć zgłoszenia przeprowadzenia jednego szkolenia lub szkolenia na stałe.
3. Osoby **fizyczne** i jednostki organizacyjne organizujące szkolenia dla kandydatów na przewodników **turystycznych i pilotów wycieczek górskich**, są obowiązane:
 - 1) zapewnić kadre:
 - a) wykładowców posiadających wykształcenie wyższe - do prowadzenia zajęć teoretycznych,
 - b) instruktorów posiadających udokumentowaną praktykę w zakresie wykonywania zadań odpowiednio przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek górskiego dla określonego obszaru górskiego** w wymiarze co najmniej 50 dni w okresie 5 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o wpis do rejestru organizatorów szkoleń - do prowadzenia zajęć praktycznych;
 - 2) zapewnić warunki umożliwiające realizację zajęć, w tym także praktycznych, oraz odpowiednią obsługę biurową wraz z przechowywaniem i udostępnianiem dokumentacji szkolenia;
 - 3) realizować program szkolenia dla kandydatów na przewodników **turystycznych i pilotów wycieczek górskich**, określony w przepisach wydanych na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 4;
 - 4) przedstawiać uczestnikom szkoleń wewnętrzny regulamin szkolenia, określający w szczególności warunki potwierdzania udziału w zajęciach teoretycznych i praktycznych oraz ich zaliczania.
4. Potwierdzeniem posiadania praktyki, o której mowa w ust. 3 pkt 1 lit. b, jest zaświadczenie wydane przez organizatora turystyki lub jednostkę organizacyjną powierzającą zadania **odpowiednio przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek górskiego**
5. Wniosek o wpis do rejestru organizatorów szkoleń zawiera następujące dane:
 - 1) nazwę wnioskodawcy, jego siedzibę i adres, a w wypadku gdy wnioskodawca jest przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną – imię i nazwisko oraz adres miejsca zamieszkania;
 - 2) wskazanie, czy działalność szkoleniowa będzie prowadzona w ramach działalności gospodarczej;
 - 3) określenie zakresu szkolenia, które wnioskodawca zamierza prowadzić, w tym wskazanie:
 - a) czy szkolenie ma mieć charakter podstawowy czy uzupełniający,
 - b) obszaru **górskiego uprawnień**, którego ma dotyczyć szkolenie przewodników **turystycznych górskich**, z podaniem **zasięgu regionu lub trasy turystycznej dla uprawnień przewodnika terenowego innych niż obszar całego województwa**;
 - 4) wskazanie, czy wpis do rejestru organizatorów szkoleń ma dotyczyć zorganizowania jednego szkolenia, czy organizowania szkoleń na stałe;
 - 5) wskazanie kierownika szkolenia lub innej osoby upoważnionej do występowania wobec marszałka województwa w sprawach związanych ze szkoleniem;
 - 6) informację o dotychczasowych szkoleniach prowadzonych przez wnioskodawcę, jeżeli wnioskodawca prowadził uprzednio szkolenia;
 - 7) opis warunków szkolenia, w tym wskazanie miejsca odbywania wykładów i zajęć praktycznych, a także określenie miejsca przechowywania dokumentacji szkolenia i archiwum wydanych dokumentów.
6. Do wniosku wnioskodawca dołącza oświadczenie następującej treści: „Oświadczam, że:
 - 1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru organizatorów szkoleń są kompletne i zgodne z prawdą;
 - 2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności w zakresie organizowania szkoleń dla kandydatów na przewodników **turystycznych i pilotów wycieczek górskich**, określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych.”.
7. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 6, zawiera:
 - 1) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;
 - 2) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania wnioskodawcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.
8. Dokumentem poświadczającym dokonanie wpisu do rejestru organizatorów szkoleń jest zaświadczenie wydane przez marszałka województwa.
9. Organizator szkolenia dla kandydatów na przewodników **turystycznych i pilotów wycieczek górskich**, rozpoczynając szkolenie, pisemnie informuje marszałka województwa właściwego dla miejsca odbywania szkolenia o miejscu i terminach zajęć.
10. Wpis do rejestru organizatorów szkoleń obejmuje dane, określone w ust. 5, z wyjątkiem adresu miejsca zamieszkania organizatora szkoleń będącego osobą fizyczną.
11. Rejestr jest jawny.
12. Rejestr jest prowadzony w systemie teleinformatycznym.
13. Na podstawie informacji o dokonanych wpisach do rejestru organizatorów szkoleń przekazywanych **drogą elektroniczną w postaci elektronicznej** przez marszałków województw, na stronie internetowej ministra właściwego do spraw turystyki

zamieszcza się Centralny Wykaz Organizatorów Szkoleń dla Kandydatów na Przewodników ~~Turystycznych i Pilotów Wycieczek Górskich~~.

Art. 24a.

1. Marszałek województwa jest upoważniony do kontroli organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych i pilotów wycieczek górskich~~ w zakresie:
 - 1) zgodności ze stanem faktycznym danych zawartych w oświadczeniu ~~we wniosku~~, o którym mowa w art. 24 ust. 6 5
 - 2) zgodności wykonywanej działalności z uzyskanym wpisem do rejestru organizatorów szkoleń;
 - 3) przestrzegania warunków szkolenia określonych ustawą.
2. Kontrola organizatora szkoleń dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych lub pilotów wycieczek górskich~~ obejmuje w szczególności:
 - 1) sprawdzenie dokumentacji szkolenia;
 - 2) ocenę zgodności harmonogramu zajęć z procesem jego realizacji;
 - 3) sprawdzenie zapewnienia odpowiedniej obsługi biurowej wraz z przechowywaniem i udostępnianiem dokumentacji szkolenia;
 - 4) sprawdzenie zapewnienia warunków umożliwiających realizację zajęć, w tym także praktycznych.
3. Marszałek województwa, który otrzymał informację o odbywającym się na jego terenie szkoleniu dla kandydatów na ~~przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek~~ ~~przewodników górskich~~ organizowanym przez organizatora szkolenia wpisanego do rejestru organizatorów szkoleń prowadzonego przez marszałka innego województwa, ma prawo przeprowadzić kontrolę organizatora szkolenia w czasie trwania szkolenia.
4. Kontrola organizatora szkolenia dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych lub pilotów wycieczek górskich~~ odbywa się w obecności kierownika szkolenia lub osoby upoważnionej do zastępowania kierownika szkolenia.
5. ~~Kontroli, o której mowa w ust. 1, dokonują osoby imiennie upoważnione przez marszałków województw. Marszałek województwa jest upoważniony do kontroli organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich w zakresie spełnienia obowiązku uzyskania wpisu do rejestru organizatorów szkoleń.~~
6. Osoby dokonujące kontroli organizatora szkolenia dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych lub pilotów wycieczek~~ powiadamiają o stwierdzonych uchybieniach marszałka województwa, na którego terenie odbywa się szkolenie. ~~Kontroli, o której mowa w ust. 1 i 5, dokonuje osoba imiennie upoważniona przez marszałka województwa.~~
7. Osoba dokonująca kontroli organizatora szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich powiadamia o stwierdzonych uchybieniach marszałka województwa, na którego terenie odbywa się szkolenie.
- 7 > zmiana na 8. Uchybieniem w prowadzeniu działalności objętej wpisem do rejestru ~~organizatorów~~ szkoleń jest w szczególności:
 - 1) niespełnianie warunków, o których mowa w art. 24 ust. 3;
 - 2) niezgodność ze stanem faktycznym danych zawartych we wniosku, o którym mowa w art. 24 ust. 5, i w oświadczeniu, o którym mowa w art. 24 ust. 6.
- 8 > zmiana na 9. Marszałek województwa, na którego terenie odbywa się szkolenie dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych lub pilotów wycieczek~~, ~~górskich~~ po uzyskaniu informacji o uchybieniach organizatora szkolenia ~~dla kandydatów na przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek~~ powiadamia o tych uchybieniach marszałka województwa, który wpisał organizatora szkolenia do rejestru organizatorów szkoleń.
- 9 > zmiana na 10. . Marszałek województwa ~~może wezwać~~ ~~wzywa~~ organizatora szkoleń dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych lub pilotów wycieczek~~ ~~górskich~~ do usunięcia stwierdzonych uchybień w terminie 30 dni ~~od dnia doręczenia wezwania~~, pod rygorem wykreślenia z rejestru organizatorów szkoleń, ~~dokonywanego w drodze decyzji~~.
10. > zmiana na 11 Organizator szkolenia wykreślony z rejestru organizatorów szkoleń na podstawie ust. 9 10 nie może zostać wpisany do rejestru organizatorów szkoleń przed upływem 3 lat od dnia wydania decyzji o wykreśleniu z rejestru organizatorów szkoleń.
12. Organizator szkoleń prowadzący szkolenie dla kandydatów na przewodników górskich bez wymaganego wpisu do rejestru organizatorów szkoleń nie może zostać wpisany do rejestru organizatorów szkoleń przed upływem 3 lat od dnia wydania decyzji o stwierdzeniu prowadzenia szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich bez wymaganego wpisu do rejestru organizatorów szkoleń.
11. > zmiana na 13 - Marszałek województwa, nie rzadziej niż raz na 3 lata, dokonuje z urzędu kontroli organizatora szkoleń dla kandydatów na przewodników ~~turystycznych lub pilotów wycieczek~~ ~~górskich~~, którego wpis do rejestru organizatorów szkoleń dotyczy organizowania szkoleń na stałe.

Art. 24b. (uchylony).

Art. 25.

1. Egzamin ~~na przewodnika górskiego~~ przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez marszałka województwa właściwego ze względu na ~~obszar górski~~.
 - 1) obszar uprawnień — dla przewodników ~~turystycznych~~;
 - 2) miejsce organizacji kursu — dla pilotów ~~wycieczek~~.
2. W wypadku gdy obszar ~~uprawnień, o którym mowa w ust. 1 pkt 1~~ ~~górski~~, obejmuje terytorium wykraczające poza jedno województwo, egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez marszałka województwa właściwego ze

względem na zakres terytorialny jednej z części obszaru **górskiego**, którego dotyczą uprawnienia przewodnika **turystycznego górskiego**.

- Wyboru komisji egzaminacyjnej w **wypadku przypadku**, o którym mowa w ust. 2, dokonuje osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień przewodnika **turystycznego kandydat na przewodnika górskiego**.
- Do komisji egzaminacyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2, powołuje się przedstawiciele stowarzyszeń zrzeszających przewodników **turystycznych i pilotów wycieczek górskich dla określonego obszaru górskiego** oraz organizacji zrzeszających organizatorów turystyki, a także przedstawiciela wojewódzkiego konserwatora zabytków, jeżeli na obszarze **górskim** objętym uprawnieniami, o które ubiega się kandydat na przewodnika **turystycznego górskiego**, znajdują się **obiekty zabytkowe zabytki i muzea**.
- Do komisji egzaminacyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2, można powołać także nauczycieli akademickich specjalizujących się w dziedzinie turystyki.
5a. Członkowie komisji egzaminacyjnej za przeprowadzenie egzaminu otrzymują wynagrodzenie.
- Za sprawdzenie kwalifikacji **osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek kandydata na przewodnika górskiego** oraz za sprawdzenie znajomości języka obcego przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek** pobiera się **opłaty opłatę**.
- Wysokość opłaty egzaminacyjnej za sprawdzenie kwalifikacji kandydata na przewodnika **górskiego** określa się odrębnie za część teoretyczną i część praktyczną egzaminu. Opłata egzaminacyjna nie obejmuje kosztów przejazdu, ubezpieczenia, zakwaterowania oraz wyżywienia.
- Opłaty wniesionej przez kandydata, który nie przystąpił do egzaminu, nie zwraca się, z wyjątkiem przypadku, w którym kandydat na przewodnika **górskiego** zawiadomi urząd marszałkowski na piśmie o rezygnacji z przystąpienia do egzaminu w terminie co najmniej 14 dni przed egzaminem. W przypadku takiego zawiadomienia złożonego w terminie, urząd marszałkowski zwraca wniesioną opłatę egzaminacyjną w całości w terminie 60 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia oraz zawiadomienia o tej rezygnacji przewodniczącego komisji egzaminacyjnej w terminie 3 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia.
- Opłata za część praktyczną egzaminu w przypadku niedopuszczenia do tej części egzaminu podlega zwrotowi w terminie 60 dni od dnia ogłoszenia wyników części teoretycznej egzaminu.

Art. 26.

- Uprawnienia **przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek górskiego** mogą być zawieszane za powtarzające się uchybienia w wykonywaniu zadań lub postępowaniu przewodnika **turystycznego albo pilota wycieczek górskiego**:
 - jeżeli uchybienie stwierdzą osoby uprawnione do kontroli;
 - w wypadku skarg potwierdzonych co do ich słuszności.
- Zawieszenie uprawnień przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek górskiego** może nastąpić na okres do 12 miesięcy. Przywrócenie zawieszonych uprawnień marszałek województwa może uzależnić od zdania egzaminu sprawdzającego, obejmującego część lub całość zakresu umiejętności wymaganych od przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek górskiego**.
- Egzamin sprawdzający przeprowadza komisja egzaminacyjna, o której mowa w art. 25 ust. 1.

Art. 27.

Uprawnienia przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek górskiego** cofa się, jeżeli przewodnik **turystyczny lub pilot wycieczek górski**:

- zostanie skazany prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. **22 pkt 4 21 ust. 1b pkt 2**;
- nie zda egzaminu sprawdzającego, o którym mowa w art. 26 ust. 2 **zdanie drugie**
- (uchylony).

Art. 28.

- Uprawnienia przewodnika **turystycznego i pilota wycieczek górskiego** osobom będącym obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej nadaje, odmawia nadania, zawiesza i przywraca oraz cofa **w drodze decyzji administracyjnej**, marszałek województwa właściwy dla miejsca ~~ich~~ zamieszkania **osoby składającej wniosek o nadanie uprawnień w dniu złożenia tego wniosku**, a w **wypadku przypadku** nieposiadania miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – marszałek województwa wybrany przez te osoby ubiegające się o te uprawnienia, **w formie decyzji administracyjnej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.**
- Uprawnienia przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek górskiego** osobom, **które nabyły kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika górskiego w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a którym zostały uznane kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika górskiego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, nadaje, zawiesza, przywraca oraz cofa marszałek województwa właściwy dla miejsca zamieszkania w dniu złożenia wniosku o nadanie uprawnień, niebędącym obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, nieposiadającym a w przypadku nieposiadania miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – marszałek województwa wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia. Podstawę do nadania uprawnień stanowi decyzja ministra właściwego do spraw turystyki o uznaniu kwalifikacji do wykonywania zawodu przewodnika górskiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wydana na podstawie ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394). spełniającym warunki określone w art. 22, nadaje, odmawia ich nadania, zawiesza, przywraca oraz cofa marszałek województwa wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia.**
- Uprawnienia przewodnika **turystycznego lub pilota wycieczek** obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) — stron umowy o

Europejskim Obszarze Gospodarczym, nieposiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach, nadaje, zawieszają, przywraca oraz cofa marszałek województwa wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia. Podstawę do nadania uprawnień stanowi decyzja ministra właściwego do spraw turystyki o uznaniu kwalifikacji do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wydana na podstawie odrębnych przepisów.

4. > **zmiana na 3** - Ewidencję nadanych uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek **przewodników górskich nadanych na podstawie niniejszej ustawy** prowadzą marszałkowie województwa, o których mowa w ust. 1-3. **województw, o których mowa w ust. 1 i 2.**
5. > **zmiana na 4**: Nadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek **górskiego** dokumentuje się poprzez wydanie **odpowiedniej legitymacji i identyfikatora przewodnika górskiego. W trakcie wykonywania zadań przewodnik górski jest obowiązany do posiadania przy sobie legitymacji przewodnika górskiego oraz do okazywania jej na żądanie osoby upoważnionej do wykonywania kontroli, o których mowa w art. 29 ust. 3, a także podmiotów upoważnionych na podstawie odrębnych przepisów.**
6. > **zmiana na 5**: Na podstawie danych o nadanych uprawnieniach przewodnika turystycznego i pilota wycieczek **górskiego** przekazywanych w **formie postaci** elektronicznej przez marszałków województw na stronie internetowej ministra właściwego do spraw turystyki są udostępniane dane liczbowe dotyczące **uprawnień** nadanych przez poszczególnych marszałków województw **uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek**. Dane te są jawne.
7. > **zmiana na 6**: Informacje o nadanych uprawnieniach przewodnika turystycznego i pilota wycieczek **górskiego** wpisywane i przekazywane w **formie postaci** elektronicznej przez marszałków województw ministrowi właściwemu do spraw turystyki są udostępniane przez ministra właściwego do spraw turystyki w **formie postaci** elektronicznej wszystkim marszałkom województw.

Art. 29.

1. Osoby wykonujące zadania przewodnika turystycznego ~~lub i~~ pilota wycieczek podlegają kontroli. Kontrola obejmuje:
 - 1) **w przypadku przewodników górskich - posiadanie uprawnień przewodnika górskiego, wymaganych dla eo do ich obszaru i ważności; określonego obszaru górskiego oraz poprawność wykonywania zadań przewodnika górskiego;**
 - 2) **poprawność wykonywania zadań przewodnika turystycznego i pilota wycieczek- w przypadku przewodników miejskich i terenowych oraz pilotów wycieczek – spełnienie wymogów, o których mowa w art. 22**
2. (uchylony).
3. Kontroli, o której mowa w ust. 1 i 2, ~~dokonują osoby~~ **dokonyje osoba** imiennie ~~upoważnione~~ **upoważniona** przez marszałków województwa **marszałka województwa**
4. Osoby dokonujące kontroli powiadamiają o stwierdzonych uchybieniach marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce dokonanej kontroli.
5. Marszałek województwa, o którym mowa w ust. 4, przekazuje otrzymane wyniki kontroli marszałkowi województwa, który nadał uprawnienia przewodnikowi ~~turystycznemu lub pilotowi wycieczek~~ **górskiemu**

Art. 30.

1. Organizatorzy **Organizator** turystyki są ~~obowiązani~~ **jest obowiązany** zapewnić klientom uczestniczącym w imprezach turystycznych **klientowi uczestniczącemu w imprezie turystycznej** opiekę osób posiadających kwalifikacje odpowiednie do rodzaju imprezy. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, za odpowiednie kwalifikacje uważa się, w zależności od rodzaju imprezy, **uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osoby reprezentującej organizatora turystyki. Zakres tej opieki wynika z umowy organizatora turystyki z klientem**
2. ~~Powierzenie reprezentowania organizatora turystyki wobec jego lokalnych kontrahentów świadczących usługi turystyczne klientom osobie nieposiadającej uprawnień pilota wycieczek jest dopuszczalne, jeżeli umowa o imprezę turystyczną tak stanowi, a osoba ta nie wykonuje zadań, o których mowa w art. 20 ust. 3-~~
3. Organizatorzy **Organizator** turystyki są ~~obowiązani~~ **jest obowiązany** wystawić przewodnikowi turystycznemu lub pilotowi wycieczek **osobie sprawującej opiekę, o której mowa w ust. 1, pisemne zlecenie, określając w nim miejsce lub obszar oraz czas świadczenia usługi, a także, jeżeli jest to konieczne, upoważnienie do działania w imieniu organizatora w zakresie niezbędnym do prowadzenia imprezy turystycznej.**

Art. 31.

1. Organizator turystyki organizujący wycieczki za granicą jest obowiązany zapewnić opiekę pilota wycieczek posiadającego znajomość języka powszechnie znanego w kraju odwiedzanym lub języka uzgodnionego z kontrahentem zagranicznym.
2. Organizator turystyki organizujący wycieczki dla turystów z zagranicy jest obowiązany zapewnić usługi przewodnika turystycznego i opiekę pilota wycieczek posiadających znajomość języka obcego umożliwiającą swobodny kontakt z uczestnikami lub języka uzgodnionego z kontrahentem zagranicznym.

Art. 32.

1. Znajomość języka obcego dokumentuje się dyplomem ukończenia studiów filologicznych, nauczycielskiego kolegium języków obcych, świadectwem ukończenia szkoły z obcym językiem wykładowym za granicą lub dokumentem poświadczającym znajomość języka obcego na poziomie biegłości B2 zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy.
2. Osoby, które nie legitymują się dokumentami wymienionymi w ust. 1, mogą złożyć egzamin ze znajomości języka obcego przed komisją egzaminacyjną języków obcych, powoływaną przez marszałków województw.

3. Członkowie komisji egzaminacyjnej języków obcych za przeprowadzenie egzaminu ze znajomości języka obcego otrzymują wynagrodzenie.
4. Za sprawdzenie znajomości języka obcego przez komisję egzaminacyjną języków obcych pobiera się opłatę.
5. Wysokość opłaty za sprawdzenie znajomości języka obcego przez komisję egzaminacyjną języków obcych określa się łącznie za część teoretyczną i część praktyczną egzaminu. Opłata ta nie obejmuje kosztów przejazdu, ubezpieczenia, zakwaterowania oraz wyżywienia.
6. Opłaty wniesionej przez osobę, która nie przystąpiła do egzaminu, nie zwraca się, z wyjątkiem przypadku, w którym osoba ta zawiadomi urząd marszałkowski na piśmie o rezygnacji z przystąpienia do egzaminu w terminie co najmniej 14 dni przed egzaminem. W przypadku takiego zawiadomienia złożonego w terminie, urząd marszałkowski zwraca wniesioną opłatę egzaminacyjną w całości w terminie 60 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia oraz zawiadamia o tej rezygnacji przewodniczącego komisji egzaminacyjnej w terminie 3 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia.

Art. 33.

1. Przewodnicy turystyczni mogą oprowadzać obsługiwane wycieczki po muzeach, wystawach i zabytkach ~~znajdujących się na obszarze ich uprawnień~~, jeżeli zadania tego nie wykonuje ~~uprawniony etatowy pracownik~~ osoba upoważniona przez muzeum, organizatora wystawy albo właściciela lub posiadacza zabytku.
2. Oprowadzanie wycieczek, o których mowa w ust. 1, odbywa się w sposób określony przez dyrektora muzeum, organizatora wystawy albo właściciela **lub posiadacza** zabytku w regulaminie dla zwiedzających.

Art. 33a. (uchylony).

Art. 34.

1. Minister właściwy do spraw turystyki, ~~w drodze rozporządzenia~~, określi **w drodze rozporządzenia**
 - 1) właściwość terytorialną marszałków województwa powołujących komisje egzaminacyjne dla przewodników ~~turystycznych i pilotów wycieczek górskich~~, z uwzględnieniem ~~w szczególności~~ podziału administracyjnego kraju;
 - 2) kwalifikacje, skład, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych, o których mowa w art. 25, ~~zasady procedury~~ egzaminowania kandydatów na przewodników ~~turystycznych i pilotów wycieczek górskich~~ oraz wzór świadectwa wydawanego przez te komisje, ~~ze szczególnym uwzględnieniem sposobu powoływania zespołów egzaminacyjnych~~ **obiektywności i rzetelności przeprowadzanej procedury egzaminacyjnej**
 - 3) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek **konieczne elementy wniosku** o nadanie uprawnień przewodnika ~~turystycznego i pilota wycieczek górskiego~~, ~~z uwzględnieniem w szczególności dokumentów~~ **oraz dokumenty**, jakie powinny być załączane do wniosku **z uwzględnieniem kompletności danych wymaganych do nadania uprawnień**
 - 4) programy szkolenia kandydatów na przewodników ~~turystycznych i pilotów wycieczek górskich~~, ~~z uwzględnieniem w szczególności minimalnego wymiaru~~ **wraz z minimalnym wymiarem** godzin zajęć dla poszczególnych przedmiotów stanowiących program szkolenia **z uwzględnieniem zakresu zagadnień niezbędnych do właściwego wykonywania zadań przewodnika górskiego dla określonego obszaru górskiego**;
 - 5) warunki uzyskiwania poszczególnych klas przewodników górskich, **obszar** uprawnień przewodników górskich i stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia określonej klasy, ~~ze szczególnym uwzględnieniem programów~~ **program** podstawowego szkolenia specjalistycznego oraz ~~programów~~ **programy** uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich poszczególnych klas **z uwzględnieniem zakresu zagadnień niezbędnych do właściwego wykonywania zadań przewodnika górskiego dla określonego obszaru górskiego**
 - 6) miasta i obszary, na których organizatorzy turystyki, zgodnie z art. 30 ust. 1, mają obowiązek zapewnienia opieki ~~przewodnika turystycznego~~, ~~ze szczególnym uwzględnieniem największych miast o znaczeniu historycznym i kulturowym~~ ~~oraz obszarów posiadających szczególne walory turystyczne~~; **kwalifikacje, skład, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych języków obcych, o których mowa w art. 32 ust. 2, sposób i tryb działania tych komisji, procedurę przeprowadzania egzaminów z języków obcych oraz wzór świadectwa wydawanego przez komisje egzaminacyjne języków obcych, z uwzględnieniem obiektywności i rzetelności przeprowadzanej procedury egzaminacyjnej**
 - 7) ~~skład oraz sposób i tryb działania komisji egzaminacyjnych języków obcych, o których mowa w art. 32 ust. 2, oraz wzór świadectwa wydawanego przez te komisje, ze szczególnym uwzględnieniem warunków, jakie powinni spełniać kandydaci do powołania przez marszałka województwa do tych komisji;~~
 - 8) **> zmiana na 7:** wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika ~~turystycznego lub pilota wycieczek górskiego~~ oraz sprawdzenie znajomości języka obcego przez komisję egzaminacyjną języków obcych, o której mowa w art. 32 ust. 2, w tym wysokość opłat za poszczególne części egzaminów **w wysokości nie niższej niż 100 zł oraz nie wyższej niż 400 zł**, a także wysokość wynagrodzenia członków komisji za przeprowadzenie poszczególnych rodzajów i części egzaminów, mając na względzie rzeczywiste koszty przeprowadzenia egzaminu i funkcjonowania komisji egzaminacyjnych, a także nakład pracy członków komisji egzaminacyjnej **oraz zakres ich obowiązków**
 - 9) **> zmiana na 8:** wzory dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień przewodnika ~~turystycznego i pilota wycieczek górskiego~~, a także ~~tryb okazywania legitymacji przewodnika turystycznego i pilota wycieczek upoważnionym organom~~ oraz sposób noszenia identyfikatorów podczas wykonywania zadań przewodnika ~~turystycznego lub pilota wycieczek górskiego~~, ~~ze szczególnym uwzględnieniem przejrzystości oraz kompletności danych dotyczących rodzaju potwierdzanych nadanych uprawnień~~ **przewodnika górskiego dla określonego obszaru górskiego i terminów terminu** ważności tych uprawnień.
2. (uchylony).

3. (uchylony).

Art. 28.

1. Osoby, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy:

- 4) uzyskały uprawnienia przewodnika górskiego na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, zachowują swoje uprawnienia jako uprawnienia przewodnika górskiego;
- 5) uzyskały uprawnienia przewodnika turystycznego miejskiego lub terenowego lub pilota wycieczek na podstawie ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, mogą dokumentować posiadane kwalifikacje legitymacjami potwierdzającymi nadanie tych uprawnień, a w przypadku utraty tych legitymacji mogą otrzymać od marszałka województwa, który nadał im te uprawnienia, duplikaty tych legitymacji;

2. W przypadku osób, o których mowa w ust. 1 pkt 4, zachowują ważność legitymacje przewodnika górskiego i identyfikatory przewodnika górskiego wydane przed dniem 1 stycznia 2014 r. Ważność identyfikatora przewodnika górskiego kończy się z upływem 5 lat od dnia jego wydania.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 5, mogą posługiwać się wydanymi im identyfikatorami przewodnika turystycznego, nie dłużej jednak niż do dnia upływu ich ważności.

Art. 40.

1. Do postępowań w sprawach:

- 1) nadania uprawnień przewodnika górskiego wszczętych na podstawie ustawy zmienianej w art. 10 i niezakończonych do dnia 1 stycznia 2014 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym;
- 2) wpisu do rejestru organizatorów szkoleń dla przewodników górskich wszczętych na podstawie ustawy zmienianej w art. 10 i niezakończonych do dnia 1 stycznia 2014 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym;
- 3) kontroli organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek wszczętych na podstawie ustawy zmienianej w art. 10 i niezakończonych do dnia 1 stycznia 2014 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Postępowania w sprawie nadania, odmowy nadania, zawieszenia, przywrócenia lub cofnięcia uprawnień przewodnikom miejskim, przewodnikom terenowym lub pilotom wycieczek wszczęte i niezakończone do dnia 1 stycznia 2014 r. umarza się.

3. W przypadku nieprzeprowadzenia egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika miejskiego, przewodnika terenowego lub pilota wycieczek przed dniem 1 stycznia 2014 r., opłata z tego tytułu podlega zwrotowi.

Art. 41.

Wpisy do rejestrów organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, o których mowa w art. 24 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, tracą moc z dniem 1 stycznia 2014 r., z wyjątkiem wpisów dotyczących organizatorów szkoleń dla przewodników turystycznych górskich, które z dniem 1 stycznia 2014 r. stają się wpisami do rejestru organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich, o których mowa w art. 24 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 42.

Ewidencje uprawnień przewodników górskich prowadzone na podstawie dotychczasowych przepisów stają się ewidencjami uprawnień przewodników górskich, o których mowa w art. 28 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 49.

3. Dotychczasowe akty wykonawcze wydane na podstawie upoważnień zawartych w art. 191 ust. 8, art. 196 ust. 3 i art. 197 ustawy zmienianej w art. 8 oraz w art. 21 ust. 4 i art. 34 ust. 1 **ustawy zmienianej w art. 10, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych** wydanych odpowiednio na podstawie art. 191 ust. 8, art. 196 ust. 3 i art. 197 ustawy zmienianej w art. 8 oraz art. 34 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, **nie dłużej jednak niż do dnia 1 lipca 2014 r.**

Art. 50.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1, art. 5, art. 8, art. 9, art. 10, art. 13, art. 15, art. 16, art. 17, art. 24, art. 28 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz ust. 2 i 3, art. 36–42 oraz art. 49 ust. 3, które **wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.**